

แนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี
Guidelines for Potential Development of the Sufficiency Economy
Learning Center, Uthaithani Province

ชลอรัตน์ ศิริเขตรกรณ์^{1}*
Chalorat Sirikhatkon^{1}*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพ และเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานีโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร เกษตรอินทรีย์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน จำนวน 32 ราย และศึกษามุมมองของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 423 ราย วิเคราะห์ผลเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดอุทัยธานี มีการสาธิตการแสดงความป็นวิถีชีวิตในชุมชน ที่เป็นจุดดึงดูดแก่นักท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ร่วมกันจัดสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการวางมาตรการป้องกันด้านความปลอดภัย รวมทั้งการมีป้ายแจ้งเตือนต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวระมัดระวัง แต่พบปัญหาขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวต้องทำไร่นา ชาตคนทำหน้าที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การพัฒนา/ ศักยภาพ/ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This study aims to study potential and propose guidelines for developing the potential of the Sufficiency Economy Learning Center, Uthai Thani Province by in-depth interview worker group Farmer’s Representative Organic agriculture, community leaders, government officials and the private sector 32 persons. In addition, study the perspectives of tourists traveling within the province. A questionnaire was used with a sample of 423

¹ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Department of Communication Arts, Faculty of Management Science, Nakhon Sawan Rajabhat University

* Corresponding Author, email: chalorat.s@nsru.ac.th

samples, and the results were analyzed as percentage, mean and standard deviation and content analysis from the interview. The results of the research revealed that the Sufficiency Economy Learning Center of Uthai Thani Province. There is a demonstration showing the way of life in the community that attracts tourists. There are convenient transportation routes that can easily access tourist attractions. Government and private agencies jointly provide facilities. And focus on safety with various warning signs for tourists to be careful. However, there was a problem of lack of public relations channels for the Sufficiency Economy Learning Center. Including a lack of people to welcome tourists during the farming season.

Keywords: development / potential / sufficiency economy learning center

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในกลไกหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้ต้องมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากขึ้น แผนแม่บทขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะ 5 ปี หรือภายในปี 2564 มุ่งเป้าหมายในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก ในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทะเล ชายหาด การแพทย์ และเริ่มมีการส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ โดยมีการขยายเป้าหมายกลุ่มภูมิศาสตร์หลักปัจจุบันเช่น จีน อาเซียน ยุโรปตะวันตก นักท่องเที่ยวไทยรวมถึงทุกจังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ให้ได้ รับการพัฒนา ซึ่งสถานการณ์และแนวโน้มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับโลกกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น สิ่งที่สำคัญที่เป็นกระแสการท่องเที่ยวในอนาคต ส่วนใหญ่มุ่งเน้นคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องปลอดภัย สะอาด และเกิดความพึงพอใจ ซึ่งรูปแบบของการเดินทางนักท่องเที่ยวสามารถจัดการเดินทางด้วยตนเองได้ ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ต้องมีแรงจูงใจเพื่อการพักผ่อน มีการศึกษา วัฒนธรรมและวิถีชีวิต และการรักษาสภาพแวดล้อม ทั้งนี้อัตราร้อยละของการขยายตัวของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวระหว่าง ค.ศ. 1990 - 2010 นั้น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกมีอัตราการขยายตัว สูงสุดและภูมิภาคยุโรปมีอัตราการขยายตัวต่ำสุด สำหรับประเทศไทยที่มีภาพพจน์ ที่ดีในเรื่องแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งรัฐบาลมีแนวคิดในการใช้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งประเทศ โดยต้องการให้เกิด การกระตุ้นเศรษฐกิจ ผลักดันให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและจังหวัดท่องเที่ยวรองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดรับยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาประเทศ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ยุทธศาสตร์ สฤษดิ์, 2562)

รายงานการสำรวจเทรนด์การท่องเที่ยวในประเทศไทย ปี 2562 พบว่า ร้อยละ 84 ต้องการท่องเที่ยวแบบใช้ชีวิตเหมือนคนท้องถิ่น และใช้จ่ายไปกับร้านอาหารในชุมชนมากที่สุดกว่า 1.7 พันล้านบาท และจากข้อมูลการท่องเที่ยวในปี 2561 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว

เที่ยวเป็นแหล่งชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในเมืองรอง เช่นสกลนคร นครพนม น่าน เป็นต้น และมีอัตราการท่องเที่ยวลักษณะนี้เพิ่มสูงขึ้นกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับปี 2560 สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันการท่องเที่ยวตามรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ในด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากการท่องเที่ยวตามรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนจะทำให้ชุมชนกลับมาได้รับความนิยม และเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวหมุนเวียนในชุมชนเพิ่มขึ้น ยิ่งคงความเป็นเอกลักษณ์ ที่สะท้อนให้เห็นความสวยงาม ยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยเป็นการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เท่านั้น แต่ยังเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมที่เข้ามาสนับสนุนอาชีพหลัก หรือวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนโดยที่ไม่เป็นการทำลายวิถีชีวิตเดิมหรือทรัพยากร ของชุมชนที่มีอยู่เดิม (ศศิชา หมดมลทิล, 2562)

จากการศึกษาวิเคราะห์ แนวโน้มสถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาแนวทางการจัดการขีดความสามารถ ในการรองรับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวอ่อนไหว, การพัฒนาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว และลดการแข่งขันในมิติราคา, การพัฒนาฐานข้อมูลทางการท่องเที่ยว เพื่อช่วยในการวางแผนการเดินทางและการตัดสินใจที่ถูกต้องของนักท่องเที่ยว, พัฒนาเทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลในการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว, พัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่สะดวกแก่การเข้าถึง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ, พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในประเทศ เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวเมืองหลัก ไปยังแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ตลอดจนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, พัฒนาเทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัล เพื่อรองรับรูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยว, ยกระดับการอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว, พัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ เช่น ประเทศอินเดีย หรือกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย เป็นต้น (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

จังหวัดอุทัยธานีเป็น 1 ใน 55 จังหวัดเมืองรอง ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง 55 จังหวัด เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในท้องถิ่นภายใต้แคมเปญ “Amazing Thailand Go Local หรือเที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโตใหญ่เมืองไทยเติบโต” โดยมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่เมืองรองและชุมชนไม่น้อยกว่า 10 ล้านคน กระจายโอกาสในเชิงรายได้จากการท่องเที่ยวให้ลงสู่เศรษฐกิจฐานรากไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท ปรับสัดส่วนนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนต่างชาติในพื้นที่เมืองหลักต่อเมืองรอง จาก 70 : 30 เป็น 65:35 ในปี 2561 อีกทั้งคาดว่าจะสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวไปยังเมืองรองและชุมชนได้อย่างคึกคัก กระตุ้นให้เกิดการเตรียมความพร้อมและพัฒนาพื้นที่สู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมดุลในทุกมิติ จังหวัดอุทัยธานีมีคำขวัญประจำจังหวัดอุทัยธานี “อุทัยธานีเมืองพระชนกจักรี ปลาแรดรสดี ประเพณีเทโว ส้มโอบ้านน้ำตก มรดกโลกห้วยขาแข้ง แหล่ง

ต้นน้ำสะแกกรัง ตลาดนัดดังโคกระบือ” เมืองอุทัยธานีมีหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว โดยพบหลักฐานยืนยันในหลายพื้นที่ เช่น โครงกระดูก เครื่องมือหินกะเทาะจากหินกรวด ภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์บนหน้าผา (เขาปลาร้า) เป็นต้น จังหวัดอุทัยธานีมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 64 แห่ง ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง, เทศบาลเมือง 1 แห่ง คือเทศบาลเมืองอุทัยธานี, เทศบาลตำบล 13 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 49 แห่ง อุทัยธานีเป็นเมืองเล็ก ๆ สงบที่อบอุ่นไปด้วยความอบอุ่นจากวิถีชีวิตชาวเมืองขนบธรรมเนียมประเพณี

ที่ผ่านมาปัญหาอุปสรรคของการท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี เนื่องมาจากเป็นจังหวัดเล็กๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือ ในการสร้างจุดสนใจ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและจริงจัง ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านการให้ความรู้ที่ถูกต้องในการใช้เทคโนโลยี ถึงแม้จะมีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หรือแม้กระทั่งศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงชูพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้ชีวิตอยู่ดีกินดีเหลือกินเหลือใช้ ตลอดจนการทำเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ ในระดับหมู่บ้าน ซึ่งในจังหวัดอุทัยธานีนำแนวคิดดังกล่าวให้ทุกบ้านได้นำเอาแนวพระราชดำริมาประยุกต์ใช้ในครัวเรือน ด้วยการนำเอาแนวคิดการทำเกษตร การปลูกผักสวนครัว เหลือกินเหลือใช้ เมื่อเหลือแล้วก็จะนำไปแบ่งปัน ไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนต่างบ้าน หรือเพื่อนในบ้าน เพื่อนำสิ่งของที่ได้แลกเปลี่ยนมาไปใช้ประโยชน์ต่อไปและยังได้นำเอาพืชสมุนไพรต่าง ๆ มาใช้ในการรักษาโรคของคน และรักษาโรคพืช ฆ่าแมลง เช่น เปลี้ยกระโดด ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกร ซึ่งในหมู่บ้าน แม้จะไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนจากพืชกระโดดมากนัก เพราะมีความรู้ในการใช้พืชสมุนไพรพร้อมกับส่งเสริมการออม การทำบัญชีครัวเรือน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและอาสาสมัครด้านบัญชีมาคอยเป็นที่ปรึกษาให้แก่ชาวบ้าน นอกจากนี้ภายในแต่ละบ้านยังได้ส่งเสริมด้านการศึกษาให้แก่เยาวชน โดยจัดกระบวนการอาสาสมัคร จากนักเรียนในพื้นที่มาคอยช่วยสอนเด็กนักเรียนในช่วงปิดเทอม พร้อมจัดทำหนังสือ สื่อการเรียนการสอน ที่ได้รับบริจาคจากผู้ใจบุญ มาทำการเรียนการสอนในช่วงปิดภาคเรียน ทำให้เด็กนักเรียนที่ว่างในช่วงดังกล่าวใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น ซึ่งดีกว่าที่จะปล่อยให้บุตรหลานออกไปเล่นเกม และมั่วเมายาเสพติด จนมาเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถเป็นต้นแบบให้ประชาชนทั่วไปมาศึกษา หาความรู้ตามแนวพระราชดำริ ในด้านต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้สาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไม่ถึงในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเมืองรอง นั่นคือการไม่มีช่องทาง หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้นักท่องเที่ยวทราบถึงการดำเนินงาน กิจกรรมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้ และศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองได้ (จิตคุปต์ ละอองปลิว, 2562)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาศึกษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้ได้ผลการศึกษามาเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ในการสืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญา การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาชุมชน โดยใช้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับแนวคิดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการวางแผนและพัฒนาครอบคลุม ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษามี 2 กลุ่มประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร เกษตรอินทรีย์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่เอกชน กลุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) จังหวัดอุทัยธานีมี 8 อำเภอ สุ่มเลือกอำเภอละ 1 ตำบล ละ 1 หมู่บ้าน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยจับฉลาก กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกร-เกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มเจ้าหน้าที่เอกชน กลุ่มละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน

กลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี เฉลี่ยปีละ 18,000-22,000 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 423 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งครอบคลุมแนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มตัวแทนกลุ่มเกษตรกร เกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกลุ่มเจ้าหน้าที่เอกชนในจังหวัดอุทัยธานี
2. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามลักษณะคำถามปลายปิด (Close – ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open – ended Questions) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานีโดยใช้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา รวบรวม ตรวจสอบและสรุปผล เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานีและข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า

1.1 ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดที่เล็กอยู่ในแถบภาคกลางตอนบน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ทั้งมรดกโลก ธรรมชาติ ป่าไม้ ชวนเขา สิ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม วัดวาอาราม ที่ผสมผสานวิถีชีวิตอันทรงคุณค่า อีกทั้งมีอาหารท้องถิ่นอร่อยมากมายหลายแห่ง ราคาไม่แพงให้เลือกลองลิ้มชิมรสกันเป็นจำนวนมาก จังหวัดอุทัยธานี เป็นเมืองน่าเที่ยวในรูปแบบ Slow Life & Slow Travel มีวิถีชีวิตแบบชนบท เรียบง่าย เมืองค่อนข้างแคบไม่สามารถขยายเมืองได้อีก การสร้างแรงดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ความเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม อาชีพเดิม การสาธิตการแสดงความเป็นวิถีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการจักสาน การทอผ้า การเลี้ยงปลากะชัง จึงเป็นจุดขายได้ แต่การบริหารจัดการเชิงการตลาดการท่องเที่ยว การสื่อสารเพื่อเชื่อมกับศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงยังมีน้อยดำเนินการได้แค่เพียงบางพื้นที่เท่านั้น

1.2 ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี เป็นพื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ สามารถขับรถไปกลับได้ภายใน 1 วัน มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกหลายเส้นทาง ถ้าไม่สะดวกขับรถส่วนตัวมาสามารถนั่งรถตู้โดยสารสาธารณะมาได้ เส้นทางของจังหวัดอุทัยธานีมีเส้นทางที่เชื่อมต่อหลายจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น ด้วยเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและมีหลายเส้นทาง ทำให้สามารถเดินทางมาเที่ยวได้ทุกฤดูกาล แต่ความชัดเจนของป้ายบอกทางในการเดินทางมาศูนย์เรียนรู้ยังมีจำนวนน้อย จึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ในแต่ละอำเภอได้ง่าย นอกจากจะสอบถามจากชาวบ้าน หรือบอกต่อ ๆ กัน

1.3 ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานีมีการกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวภายในจังหวัดทำให้มีร้านขายของที่ระลึกและของฝากมากขึ้น อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐได้กระตุ้นให้ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละอำเภอ และได้มีการจัดเตรียมสถานที่จอดรถ ห้องน้ำ และจุดบริการให้ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวในทุกอำเภอ และให้คนในชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ โดยการเป็นวิทยากรสาธิตเรื่องต่าง ๆ อธิบายให้แก่นักท่องเที่ยว แต่จะมีช่วงที่ต้องทำไร่นาจะขาดคนทำหน้าที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

1.4 ศักยภาพด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จังหวัดอุทัยธานี ร่วมกับคนในชุมชน จัดกิจกรรมภายในศูนย์เรียนรู้เตรียมให้แก่นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเห็นความเป็นวิถีชีวิตชุมชน ธรรมชาติ การดำเนินชีวิต การทอผ้า ตลาดนัดของชาวบ้าน การทำขนม น้ำสมุนไพร ฯลฯ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนอุทัยธานี เป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจในท้องถิ่นให้กับคนในชุมชนและจังหวัดอุทัยธานี

1.5 ศักยภาพด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี มีช่องทางที่หลากหลาย ทั้งป้ายประกาศ วิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่น เว็บไซต์การท่องเที่ยว

เที่ยว สื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ แต่ปัญหาข้อมูลเนื้อหาข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่เน้นการท่องเที่ยวช่วงที่มีเทศกาล หรือการท่องเที่ยวตามธรรมชาติและวิถีชีวิตซึ่งขาดการประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้แต่ละอำเภอ จุดเด่น OTOP สินค้าแต่ละอำเภอ ซึ่งการประชาสัมพันธ์จะสามารถเพิ่มนักท่องเที่ยว เพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชนได้มาก

1.6 ศักยภาพด้านความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวและศูนย์เรียนรู้จังหวัดอุทัยธานี เป็นส่วนที่หน่วยงานภาครัฐต้องรับผิดชอบดูแล แต่มีภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการ มีการประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อวางมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้เข้ามาเที่ยวในชุมชน โดยมีการจัดเจ้าหน้าที่ผ่านการฝึกอบรมมาดูแลความเรียบร้อย/ ดูแลความปลอดภัยในแต่ละพื้นที่ เพิ่มจำนวนป้ายแจ้งเตือนต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวระมัดระวัง เมื่อสถานที่นั้นเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว เช่น ทางลาดชัน ทางโค้งต่างๆ

1.7 ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่ของแต่ละอำเภอและจังหวัดประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับชาวบ้านให้มีกิจกรรมในศูนย์เรียนรู้ รวมทั้งการออกแบบสินค้าเพื่อออกจำหน่ายทำให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชน

2. ผลการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า

1. ศักยภาพด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ควรจัดเพิ่มกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้

2. ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ภูมิวิถีชีวิตชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้น่าอยู่ น่าเที่ยว และปลอดภัย

3. ศักยภาพด้านความปลอดภัย ควรจัดให้มีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ครอบคลุมและทั่วถึงในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

4. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม โดยเฉพาะห้องน้ำ-ห้องส้วมที่สะอาดได้มาตรฐานในแหล่งศูนย์การเรียนรู้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

5. ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดระบบคมนาคมและการสัญจรให้ชัดเจน พร้อมกับทำป้ายบอกทางให้ถูกต้องและติดตั้งเป็นระยะ อีกทั้งพัฒนาป้ายบอกทางที่สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่ายและมีการพัฒนาเส้นทางในการเดินทางเข้าสู่ศูนย์เรียนรู้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

6. ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ควรพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะแก่การท่องเที่ยวโดยให้มีการปรับทัศนียภาพที่สวยงาม นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและอยากกลับมาเที่ยวที่ศูนย์เรียนรู้

7. ศักยภาพด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสอบถามข้อมูล ควรมีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์

นิทรรศการ และวิดิทัศน์ สื่อโซเชียลมีเดีย เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี จากการศึกษาพบว่า จังหวัดอุทัยธานี มีศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน 3 อันดับ ดังนี้

1) ศักยภาพด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาศูนย์เรียนรู้ จังหวัดอุทัยธานีได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเรียนรู้การทำเกษตรพอเพียง การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์ การทอผ้า ทำขนม น้ำสมุนไพร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สอดคล้องแนวคิดของ Kim (2012), Mobley et al. (2010) และ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2557) ที่ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ซึ่งมีได้หมายความเพียงแต่การเดินทางไปชมธรรมชาติ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ความงามของป่าไม้ธรรมชาติ แต่สิ่งสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว คือ การได้มีกิจกรรมต่าง ๆ กับสถานที่ท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ความทรงจำของนักท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นนั้น ๆ ประเภทการท่องเที่ยวก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และลักษณะกระแสนิยมของการท่องเที่ยว แบ่งไปตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเพื่อชมวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อชมประวัติศาสตร์ นั้นหมายความว่า การท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ความประทับใจ และสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องกับนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้ง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว อีกด้วย

2) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่และคนในชุมชนจังหวัดอุทัยธานีร่วมกันจัดกิจกรรมในศูนย์เรียนรู้ ซึ่งตรงกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้เสนอมุมมองการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ต้องให้คนในพื้นที่และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้ จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมาก การบอกต่อให้คนมาท่องเที่ยว การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ล้วนแล้วแต่เป็นบทบาทสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วม ทั้งการแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน และร่วมได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค คอยติดตามตรวจสอบ รวมถึงร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลสอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือหน่วยงานท้องถิ่น เห็นว่าควร

เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีให้กับชาวบ้าน โดยจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว มาอบรมให้ความรู้กับชาวบ้าน เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอย่างเต็มรูปแบบ เมื่อชาวบ้านได้รับความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ก็จะเกิดประโยชน์ต่อหมู่บ้านมากขึ้น ทั้งนี้ โดยมีหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือสนับสนุน สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วมของ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น ของเดโช แสนภักดี (2546, หน้า 18) กล่าวไว้ว่า “วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ต้องการให้ประชาชนเกิดการ เรียนรู้และความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้โดยมีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานไปจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน”

3) ศักยภาพด้านความปลอดภัย ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานีมีแนวทางการ ป้องกันและจัดการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาติโดยเกิด จากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น (Janchai, N., 2016; Wichasin & Doungphummes, 2012) ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัด อุทัยธานี มุมมองของทั้งนักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ ด้านความปลอดภัย สอดคล้องแนวทางเดียวกัน คือ ควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยครอบคลุมทุกพื้นที่ มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างทั่วถึง มีป้าย หรือสัญญาณเตือนนักท่องเที่ยวเมื่อไม่ปลอดภัย เพราะแหล่งท่องเที่ยวเมื่อมีความปลอดภัย จะยิ่งทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความไว้วางใจในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนรเศรษฐ์ คำสี (2560) เรื่อง อิทธิพลของการรับรู้เรื่องความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการ ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในประเทศไทย

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี ควรมีการพัฒนา ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี ในศักยภาพด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อ ประชาสัมพันธ์ ยังขาดสื่อที่หลากหลายประเภท สำหรับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ เว็บไซต์ออนไลน์ วิทยุทัศน์ หรือการประชาสัมพันธ์ปากต่อปาก เป็นต้น และขาดความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยว ซึ่งบัญญัติ พิลา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเดินทาง ความน่าเชื่อถือของข้อมูล การสื่อสารปากต่อปาก แบบออนไลน์ ทศนคติในการเดินทาง และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อ การตัดสินใจอิเล็กทรอนิกส์ (E-decision) เพื่อเลือกแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยของผู้บริโภคใน จังหวัดสระบุรี โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวจะค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวในประเทศไทยจากสื่อต่าง ๆ โดยเลือกศึกษาข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ เป็นอย่างดี และยังเห็นด้วยและมีผลต่อการตัดสินใจอย่างมาก จากการรับข้อมูลการสื่อสารปากต่อ ปากแบบออนไลน์ รวมถึงจะมักรวบรวมความคิดเห็นของผู้อื่นในอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับสถานที่ ท่องเที่ยว ก่อนที่จะออกเดินทางไป ยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ท่านสนใจ เนื่องจากผลศึกษา พบว่า การใช้สื่อ สังคมออนไลน์มีผลการตัดสินใจเลือก แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยของผู้บริโภค ในจังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับมากและเห็นด้วยมากที่สุด และ เหตุผลในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้ให้ความคิดเห็น ในทางที่ดีเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น

สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยชนา ใจสม (2560) เรื่อง การศึกษาปัจจัยการรับรู้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ เดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวจากสื่อสังคมออนไลน์ใน ภาพรวมในระดับมาก โดยรับรู้ในเรื่องสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมการเพื่อการท่องเที่ยว ลักษณะข้อมูลการท่องเที่ยว ประโยชน์ของสื่อออนไลน์ วิธีการใช้งานสื่อออนไลน์เพื่อการท่องเที่ยว ชนิดและความหลากหลายของสื่อ และการรับรู้วิธีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 1) การรับรู้วิธีการใช้งานสื่อออนไลน์ 2) การรับรู้สิ่งดึงดูดใจผ่านสื่อออนไลน์ 3) การรับรู้ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 4) การรับรู้บริการของแหล่งท่องเที่ยวและ 5) การรับรู้ข้อมูลการเตรียมการ เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งสรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้การท่องเที่ยวนั้นเกิดกระบวนการพัฒนา โดยการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวนั้นมีหลายรูปแบบ อาจเป็นเครือข่าย เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายออนไลน์ Website วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานีมีทัศนียภาพสวยงาม ซึ่งเป็นจุดดึงดูดใจให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา และเพ็ญ สิริศรีศรภา 2557, หน้า 211–212, ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2555 อ้างถึงใน กาญจนา สุคันธสิริกุลและคณะ, 2556) เกี่ยวกับ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนำไปสู่หลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สิ่งดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรท่องเที่ยว เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน ความสวยงามทางธรรมชาติโบราณวัตถุโบราณสถาน ศิลปะขนบธรรมเนียมประเพณี ประติมากรรม ทัศนกรรม วรรณกรรม วิถีชีวิต อาหาร ภาษา เป็นต้น และการท่องเที่ยวที่นำวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ที่สนใจเรียนรู้วัฒนธรรมมรดกทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดขนาดเล็ก อำเภอดำเนินสะดวกจะอยู่ติดกัน แต่ขาดป้ายบอกทางที่ชัดเจนมีผลต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ยากลำบาก ถึงแม้จังหวัดอุทัยธานีจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมเที่ยวได้ทุกฤดูกาล แต่การมีป้ายบอกทางชัดเจน ทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับวิคินีย์ มายอร์ (2555) แรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และลักษณะความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีการคมนาคมสะดวก มีความปลอดภัย และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารมาก ยิ่งจูงใจในการมาท่องเที่ยว นอกจากนี้การศึกษาของ ราณี อิศัยสกุล (2559) พบว่า ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นปัญหาในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คือ การเข้าออกแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวที่ห่างไกลจากถนนเส้นทางสายหลัก ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางลำบาก ไม่สะดวก หรือจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการเดินทาง หรือไม่มีบริการรถประจำทางในการเข้าออก เป็นข้อเสนอที่นักท่องเที่ยวเสนอว่าควรพัฒนาปรับปรุง

ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดอุทัยธานีจะให้ความสนใจในร้านจำหน่ายของที่ระลึกและของฝาก เพราะส่วนใหญ่สินค้าจะได้จาก

แหล่งในชุมชน ราคาย่อมเยา แต่ยังคงขาดห้องน้ำที่สะอาดและมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุซึ่งมีความต้องการห้องน้ำเมื่อไปตามแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในงานวิจัยของจักรกฤษณ์ แสนพรหม (2556) เรื่อง ความจำเป็นของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและผู้สูงอายุในพื้นที่ กรณีศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นพระธาตุบวรารของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม เห็นว่าความจำเป็นของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คือ ป้ายแจ้งข้อมูล และแผนที่ภายในวัดอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจน ทั้งกลางวันและกลางคืน ส่วนผู้สูงอายุในพื้นที่ คือ ที่จอดรถ การมีราวจับในห้องน้ำ และมีโถส้วมแบบนั่งราบ ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกอาจจะหมายถึง สิ่งต่างๆที่รองรับการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปได้ด้วยความสะดวกสบายมากที่สุด เช่น กรณีที่พักแรม ไม่ว่าจะเป็นที่พักในรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮาส์ สิ่งสำคัญรองลงมา คือ การบริโภค จึงต้องมีร้านอาหารบริการสำหรับนักท่องเที่ยวตลอดจนข่าวสารข้อมูลเพื่อการเดินทางไว้บริการนักท่องเที่ยว ทั้งนี้การศึกษาวิจัยของชิตวร ลิละผลิน และภัทรชนม์ รัชตะหิรัญ (2561) เรื่อง ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ จำแนกตามด้านที่พักแรม ด้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัย มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย แต่ปัจจัยด้านการคมนาคมไม่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรนำแนวทางศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงไปดำเนินการปรับปรุง และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางชุมชน รวมถึงการจัดทำเอกสาร/ คู่มือ แผนที่ ข้อมูลเส้นทางแนะนำแหล่งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี โดยความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุทัยธานี
2. ควรมีการเพิ่มจำนวนบุคลากรภาครัฐ หรือเครือข่ายในชุมชนที่มีความรู้ ความชำนาญในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี หรือการจัดกิจกรรมโปรแกรมนำเที่ยว ชมธรรมชาติ ชมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การดำเนินชีวิต วิถีชีวิตในชุมชน การทำอาหาร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและต่อเนื่องตลอดทั้งปี
2. ควรมีการศึกษา เรื่องการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้จังหวัดอุทัยธานีเป็นที่รู้จักมากขึ้น และขยายผลนำไปใช้ในพื้นที่ท่องเที่ยวจังหวัดรองอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- Boonlert Chittangwattana. (2005). *Sustainable tourism development*. Chiang Mai: Faculty of Humanities Chiang Mai University Press. (In Thai)
- Chakkrit Saenprom. (2013). *The necessity of facilities for local elderly and senior tourists : A case study of Satellite of Phra That Phanom Nakhon Phanom province*. (Master's Thesis). Available: electronic thesis database, Suranaree University of Technology. (In Thai)
- Chittakhup Laongpliu. (2019). Secondary city tourism: alternative of creative attraction in Ratchaburi Province. *Inthanin Thaksin journal*; 14(2): 39-60. (In Thai)
- Chittawon Leelapalin and Pattachon Ratchatahiran. (2018). Facility Factors of Homestay affecting on Thai tourists at Chiang Khan Loei. *The journal of development administration research*; 8(2): 1 – 12. (In Thai)
- Decho Saenphakdee. (2003). *Factors affecting participation in the One tambon one product project of members of the provincial occupation group Khon Kaen*. Bangkok : Kasetsart University. (In Thai)
- Department of Tourism. (2018). *Tourist statistics in 2018*. Bangkok. Tourism Academic Division. (In Thai)
- Janchai, Napaporn. (2016). Efficiency of tourism development from government policy to practice case study: Hua Hin, Thailand. *SDU Research Journal Humanities and Social Sciences*, 12(2), 191-211.(In Thai)
- Kim AK. (2012). Determinants of tourist behavior in coastal environmental protection. *Tourism Geographies*; 14(1): 26-49.
- Mobley C, Vagias WM, DeWard SL. (2010). Exploring additional determinants of environmentally responsible behavior : The influence of environmental literature and environmental attitudes. *Environment and Behavior*; 42(4): 420-447.
- Noraset Khamsi. (2017). *The influence of perception of destination safety through social media on tourist's decision to travel to Chiang Mai, Thailand*. (Master's Thesis). Available: electronic thesis database, Bangkok University. (In Thai)

- Ranee Isichaikul. (2016). *Ecotourism Standards Development in Thailand*. Bangkok. National Research Council of Thailand (NRCT) and the Thailand Research Fund (TRF).
- Sasicha Mothonthil. (2019). *The direction of community-based tourism in Thailand*. Government Savings Bank. Available: <https://www.gsbresearch.or.th>. (June 29, 2019) (In Thai)
- Virginia Mayor. (2012). *A study of motivations and satisfactions of tourists visiting raksawarin and pornrang hot springs in Ranong provinces*. (Master's Thesis). Available: electronic thesis database, Dhurakij Pundit University.
- Yuthasak Supasorn. (2019). *Thailand tourism direction in 2019*. Available: <https://www.gsbresearch.or.th>. (June 29, 2019) (In Thai)

